

Vijf jaren angst en onzekerheid

Vijf jaren angst en onzekerheid

Oorlogsherinneringen uit een
gewoon Haags gezin

Ria Bovend'Eert-Drughorn

Schrijver: Ria Bovend'Eert-Drughorn

Coverontwerp:

ISBN: 9789464055009

© Paul Bovend'Eert

Inhoudsopgave

1	Ons gezin voor de oorlog.....	10
2	Mijn drie boers.....	30
2.1	Mijn oudste broer Nol Drughorn.....	30
2.2	Mijn broer Jan.....	39
2.3	Mijn jongste broer Rudy	54
3	De vijf aanwaaiers	58
3.1	De vrouw die de bevrijding in Den Haag wilde vieren ...	58
3.2	Twee onderduikers. Onder de vloer waren ze veilig!	60
3.3	De man die geen onderdak had	63
3.4	Jantje, de baby die bij ons in huis kwam	65
4	De hongerwinter van dag tot dag	67
4.1	Eten halen bij de gaarkeuken	67
4.2	Op jacht naar groenten en aardappelen.....	68
4.3	Hout kappen in de Scheveningsche bosjes. Geen gas, geen elektriciteit!.....	69
4.4	Stoken en koken. Geen gas, geen elektriciteit.....	70
4.5	De monstertocht van Den Haag naar de kop van Noord Holland.....	71
4.6	Schuilen bij elkaar	74
5	1945.....	77
5.1	Januari.....	77
5.2	Februari	80
5.3	Maart	81
5.4	April	83
5.5	Zaterdag 5 mei	85
	Toelichting.....	88
	Bijlage.....	94

Woord vooraf

Dit boek bevat een beschrijving van de lotgevallen van een doorsnee Haags gezin tijdens de Tweede Wereldoorlog. In haar laatste levensjaar (2013) op 91-jarige leeftijd rondde mijn moeder, Ria Bovend'Eert-Drughorn, de navolgende tekst af waarin zij een beschrijving geeft van een aantal ingrijpende gebeurtenissen in haar ouderlijk huis in Den Haag tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Ria sprak niet vaak over de donkere jaren van 1940-1945. Na de oorlog had zij, zoals zoveel generatiegenoten van haar, de draad opgepakt en vol goede moed een nieuw leven opgebouwd met echtgenoot en kinderen in Venlo. De akelige gebeurtenissen uit de oorlog werden weggedrukt. Maar de littekens bleven. Een keer per jaar stond de herinnering aan die tijd centraal, bij de nationale herdenking van 4 mei, voor ons de somberste dag van het jaar, ook al scheen de zon volop die dag.

Wij wisten thuis wel een beetje dat onze moeder veel had meegemaakt in die jaren. We kregen flarden mee. Het plotselinge vertrek in '42 van haar broer Jan, die een ontwricht gezin achterliet en via allerlei omzwervingen door bezet Europa uiteindelijk in Suriname terecht kwam en bij de geallieerden dienst nam. De angst om de onderduikers die in het ouderlijk huis verbleven. Angst en onzekerheid ook om haar broer Nol die actief was in het verzet en uiteindelijk door de Duitsers in '44 werd opgepakt en doodgeschoten. En de bittere ellende van de lange hongervinter van '44-'45. Maar wat er zich precies allemaal had afgespeeld in dat Haagse middenstandsgesin, bleef voor ons lang onduidelijk.

Dat mijn moeder op hoge leeftijd die nare ervaringen nog aan het papier wilde toevertrouwen, kon ik aanvankelijk maar moeilijk begrijpen. Waarom niet gewoon genieten van je oude dag? Maar de herinneringen lieten haar niet los. Zij moest en zou

haar oorlogsherinneringen aan het papier toevertrouwen. Het resultaat van die bewonderenswaardige inspanning treft de lezer aan in dit boek.

Aan de tekst, die Ria in een goed leesbaar handschrift naliet, is niets veranderd. Wel is een inleidend hoofdstuk toegevoegd, waarin kort Ria's 'R.K. Middenstandsgezin te Den Haag' in betere tijden aan de lezer gepresenteerd wordt. De tekst is ontleend aan een eerdere publicatie van Ria uit 2005, getiteld 'Javastraat 57', waarin zij allerlei alledaagse jeugdherinneringen in Den Haag opschreef.¹

Aansluitend op de tekst is nog een korte toelichting opgenomen, waarin enkele feiten uit de tekst nader worden verklaard. Deze toelichting is van de hand van Dick de Mildt, historicus te Nijmegen, gespecialiseerd in de Tweede Wereldoorlog.

In het boek vindt de lezer nog afdrukken van een aantal documenten, waaronder documenten over de ongelooflijke reis die oom Jan maakte door bezet Europa op weg naar de vrijheid.

Paul Bovend'Eert
Nijmegen, februari 2020

¹ Ria Bovend'Eert-Drughorn, *Javastraat 57. Portret van een Haags middenstandsgezin 1925-1940* (Den Haag, 2005, Uitgeverij De Nieuwe Haagsche, ISBN 90-77032-76-2).

Ons gezin in oorlogstijd 1940-1945

Beste lezer,

Dit is de oorlogsgeschiedenis 1940-1945 van een R.K. middenstandsgezin te Den Haag, waarin ik opgroeide.

Op de voorgond van links naar rechts, zittend: vader en moeder met Toos op schoot. Staand daarachter: Jan, Annemarie, Nol, Ria en Rudy.

Vader, geboren in 1892, moeder in 1893. Zij hadden zes kinderen: Arnold (roepnaam Nol) geboren 1918, Annemarie (Annie) 1920, Marietje (Ria) 1922, Jan 1923, Rudy 1925, Toos (Cato) 1930. Het is een verhaal over moed, menslievendheid, verdriet, angst, honger, kou en vreugde. Maar eerst een korte schets van ons gezin in de jaren voor het uitbreken van de oorlog.

1 Ons gezin voor de oorlog

De Javastraat

Ons ouderlijk huis stond in de Javastraat. Het huis staat er nog, maar het is óns huis niet meer. Wij kunnen alleen nog in gedachte samen zijn.... De Javastraat had twee gezichten. Een brede, deftige allee, waar notabelen in markante herenhuizen woonden en een smalle winkelstraat, waar het getingel van tramlijn zeven hoog tegen de huizen opklom. Wij woonden in het winkelgedeelte op de hoek van de Mallemolen. Vader had daar een sigarenwinkel annex tabakswaren. Mallemolen, een vreemde naam? Twee eeuwen geleden was de Javastraat de grens van Den Haag en daar stond trots en fier de molen van een zekere heer Mal!

Een curieus straatje, die Mallemolen. Naast enkele kleine winkeltjes was er een kroeg, waaruit tot in de late uurtjes vrolijke muziek klonk. Er was ook een lompen- en papierpakhuis gevestigd, een eldorado voor muizen, die de hele buurt onveilig maakten.

Mallemolen, gezien van de Javastraat; op de achtergrond de Frederikskazerne

De paardenstallen van een cavaleriekazerne in de Mallemolen zorgden 's zomers voor een penetrante stank. Horden vliegen vlogen brutaal de huizen binnen. Maar die kazerne had ook iets feestelijks. Iedere nieuwe dag werd begonnen met het blazen van de reveille, een melodie waarop we de woorden meeneurieden: 'Wil je niet opstaan, blijf je maar liggen, moet je maar weten wat er van komt!'

Tegenover ons huis was een steegje: Schuddegeest. Hoe dit grijze straatje aan die naam kwam mag Joost weten. In de kleine, eenvormige huisjes was armoe troef. Het gerucht ging dat er 'opstandige' socialisten woonden.... Bij bonje kwam de politie. Op veilige afstand genoten we van chaotische taferelen.

Ons huis van drempel tot dakraam

Zeg niet: alle sigarenwinkels lijken op elkaar! Het eigene van onze winkel was onmiskenbaar. In de etalage stonden op rood fluweel, geopende assortimentskisten sigaren, kristallen asbakken en